

KOSOVA GIDA SEKTÖRÜ – ALT ANALİZ I

ET VE ET ÜRÜNLERİ PAZARI

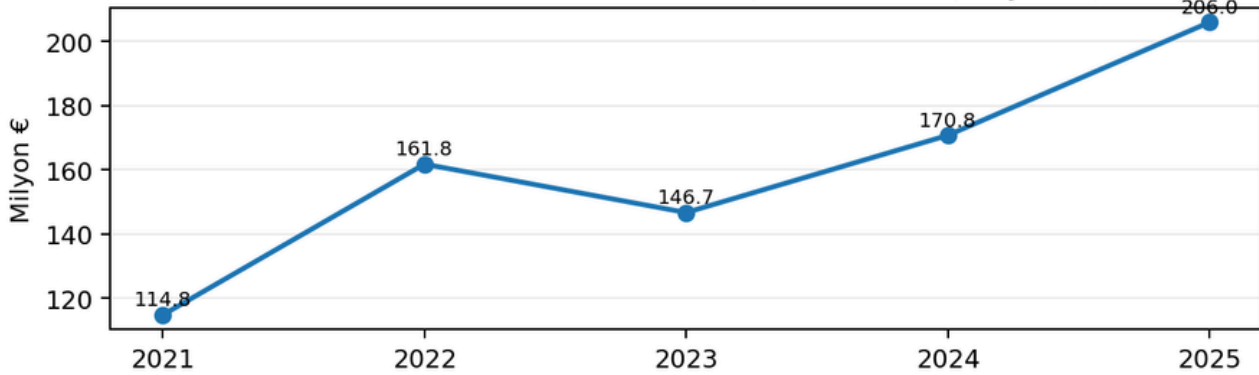
Pazar Büyüklüğü, İthalat Yapısı, Tedarikçiler ve Türkiye'nin Konumu | 2021–2025

1. Pazarın Büyüklüğü ve 5 Yıllık Eğilim

Kosova Gümrüğü'nün 2021–2025 tam yıl ithalat kayıtları, HS 02 – Et ve yenilebilir sakatat ile HS 1601 ve HS 1602 kapsamındaki işlenmiş et ürünleri birlikte ele alındığında, pazarın son beş yılda belirgin biçimde büyüdüğünü göstermektedir.

Yıl	İthalat	Yıllık değişim	Net ağırlık	Ort. €/kg
2021	114,77 mn €	—	63,03 bin ton	1,82
2022	161,77 mn €	+%40,95	64,03 bin ton	2,53
2023	146,68 mn €	%9,33 +%16,41	64,37 bin ton	2,28
2024	170,75 mn €	+%20,63	69,27 bin ton	2,47
2025	205,98 mn €		75,32 bin ton	2,73

Kosova Et ve Et Ürünleri İthalatı, 2021–2025 (milyon €)

2021–2025 döneminde ithalat değeri 114,77 milyon €'dan 205,98 milyon €'ya çıkarak toplamda yaklaşık %79,5 arttı. Dört yıllık bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) yaklaşık %15,7 oldu. Aynı dönemde fiziksel ithalat hacminin CAGR'ı yaklaşık %4,6'da kaldı.

Bu fark, pazar büyümesinin yalnızca daha fazla ürün ithal edilmesinden kaynaklanmadığını; ithal edilen ürünlerin ortalama birim değerindeki yükselişin de önemli rol oynadığını göstermektedir. Ortalama ithalat birim değeri 2021'de 1,82 €/kg iken 2025'te 2,73 €/kg seviyesine yükseldi.

Temel bulgu: 2023'teki geçici gerilemenin ardından pazar 2024 ve 2025'te yeniden güçlü büyüme göstermiş; 2025, incelenen beş yıllık dönemin en yüksek ithalat değerine ulaşmıştır.

2021–2025 döneminde Kosova'nın et ve et ürünleri ithalatı 114,77 milyon €'dan 205,98 milyon €'ya yükselerek toplamda yaklaşık %79,5 artmıştır. Dört yıllık bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) %15,7 olurken, aynı dönemde ithalat hacmindeki CAGR yaklaşık %4,6 seviyesinde kalmıştır.

Değer ve hacim artışı arasındaki bu fark, pazar büyümesinin yalnızca daha fazla ürün ithal edilmesinden kaynaklanmadığını göstermektedir. İthalat miktarı 63,03 bin tondan 75,32 bin tona yükselirken, ortalama ithalat birim değeri 1,82 €/kg'dan 2,73 €/kg'a çıkmıştır. Böylece pazarın parasal büyüklüğündeki artışta hem fiziksel ithalat hacminin genişlemesi hem de birim değer artışı etkili olmuştur.

2023 yılında görülen %9,3'lük gerilemeye rağmen orta vadeli büyüme eğilimi korunmuş; ithalat 2024'te %16,4, 2025'te ise %20,6 artmıştır. 2025'te ulaşılan 205,98 milyon €'luk değer, incelenen beş yıllık dönemin en yüksek seviyesidir.

Bu görünüm, pazar büyümesinin hangi ürün gruplarından kaynaklandığı sorusunu öne çıkarmaktadır. Bir sonraki bölümde ithalat yapısı HS kodları bazında incelenerek büyümeyi sürükleyen ürün grupları ortaya konulmaktadır.

2. Yerli Hayvancılık, Et Üretimi ve İç Pazar Görünümü - 2025

Kosova İstatistik Ajansı'nın (ASK) AEB 2025 sonuçları, 2025 yılı hayvan varlığı ve tarımsal işletmelerdeki et üretimine ilişkin güncel bir görünüm sunmaktadır.

Hayvan Varlığı - 2025

Kategori	2024	2025	Yıllık değişim
Sığır (büyükbaş)	240.848	241.423	+575 / +%0,24
Koyun	209.947	211.178	+1.231 / +%0,59

2025 yılında sığır ve koyun varlığında sınırlı artış görülmüş; sığır sayısı 241.423 başa, koyun sayısı 211.178 başa yükselmiştir.

Tarımsal İşletmelerde Et Üretimi

Gösterge	2024	2025	Değişim
Toplam karkas et üretimi	10,89 milyon kg	11,5 milyon kg	+%5,6
2024 sığır eti üretimi	8,17 milyon kg	8,115 milyon kg	+%0,7
2024 koyun eti üretimi	0,48 milyon kg	0,586 milyon kg	+%20,6
2024 keçi eti üretimi	0,07 milyon kg	0,087 milyon kg	+%14,2

ASK'nın 2025 özetinde tarımsal işletmelerde üretilen toplam karkas et miktarı 11,5 milyon kg olarak açıklanmıştır. 2024'te aynı kapsamda 10,89 milyon kg olan üretime göre yaklaşık %5,6 artış söz konusudur.

Yerli Üretim - İthalat - İç Pazar İlişkisi

11,5 mn kg
YERLİ KARKAS ÜRETİM
ASK 2025

75,32 mn kg
ET VE ET ÜRÜNLERİ İTHALATI
Gümrük 2025

80+ mn kg
YAKLAŞIK İÇ PAZAR HACMİ
görünür arz göstergesi

Yaklaşık iç pazar göstergesi, yerli üretim ile dış ticaret hacminin birlikte değerlendirilmesine dayanan analitik bir göstergedir; resmî tüketim verisi değildir. ASK'nın 11,5 milyon kg'lık üretim verisi karkas ağırlığı, gümrük verileri ise farklı işleme düzeylerindeki ürünlerin net ağırlığını ifade ettiğinden doğrudan bir kendine yeterlilik oranı hesaplanmamıştır.

Değerlendirme

2025 yılı ASK verileri, Kosova'nın hayvancılık tabanında bir önceki yıla göre sınırlı ancak pozitif bir gelişime işaret etmektedir. Sığır varlığı 241.423 başa, koyun varlığı ise 211.178 başa yükselmiş; yıllık artışlar sırasıyla yaklaşık %0,24 ve %0,59 düzeyinde gerçekleşmiştir. Hayvan varlığındaki artışın sınırlı kalmasına karşılık, tarımsal işletmelerde toplam karkas et üretiminin 10,89 milyon kg'dan 11,5 milyon kg'a yükselmesi, yaklaşık %5,6'lık bir üretim artışına işaret etmektedir. Yerli üretimdeki artışa rağmen, dış ticaret verileri Kosova et pazarında ithalatın belirleyici rolünü koruduğunu göstermektedir. 2025 yılında HS 02 ile HS 1601-1602 kapsamındaki et ve et ürünleri ithalatı 205,98 milyon € ve 75,32 milyon kg seviyesine ulaşmıştır. İthalat miktarının yerli karkas üretim hacmine kıyasla yüksek olması, göstergelerin kapsam ve ağırlık metodolojileri farklı olmakla birlikte, talebin karşılanmasında dış kaynaklı arzın önemini ortaya koymaktadır.

İthalatın ürün yapısı incelendiğinde, dışa bağımlılığın tüm ürün gruplarına eşit dağılmadığı görülmektedir. Kümes hayvanları eti (HS 0207) ve dondurulmuş sığır eti (HS 0202) birlikte 2025 yılı et ve et ürünleri ithalat değerinin yaklaşık %69,2'sini oluşturmaktadır. Bu yoğunlaşma, yerli üretimin geliştirilmesine yönelik potansiyelin de ürün grupları bazında değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Yerli üretim ve dış ticaret hacmi birlikte değerlendirildiğinde, Kosova'nın yıllık et ve et ürünleri iç pazarının yaklaşık 80 milyon kg'ın üzerinde olduğu değerlendirilebilir. Ancak bu değer resmî toplam tüketim istatistiği değil, piyasanın yaklaşık fiziksel büyüklüğünü gösteren bir görünür arz göstergesidir. ASK'nın 11,5 milyon kg'lık yerli üretimi karkas ağırlık, gümrük verileri ise farklı işleme düzeylerindeki ürünlerin net ticaret ağırlıkları üzerinden hesaplandığından, kesin tüketim ve kendine yeterlilik oranı için dış ticaret miktarlarının karkas ağırlık eşdeğerine dönüştürülmesi gerekmektedir.

Mevcut göstergeler, Kosova'da yerli hayvancılık ve et üretimi bulunmasına rağmen iç pazarın yerli üretim kapasitesinin önemli ölçüde üzerinde olduğunu göstermektedir. Yerli üretimin önümüzdeki yıllarda ne ölçüde artacağı ve özellikle yüksek ithalat hacmine sahip ürün gruplarında ithalat ihtiyacını azaltıp azaltamayacağı, sektör açısından izlenmesi gereken temel konular arasındadır. Bu yapı dış tedarikçiler açısından da önemli bir ticari çerçeve oluşturmaktadır. Özellikle Türkiye'nin konumu yalnızca toplam pazar payı üzerinden değil; Kosova'nın yerli üretim kapasitesi, ithalat ihtiyacı ve ürün bazındaki talep yapısı birlikte değerlendirilerek ele alınmalıdır. Raporun sonraki bölümlerindeki HS bazlı ithalat ve tedarikçi analizi, bu yapının hangi ürün gruplarında daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Genel olarak 2025 verileri, Kosova et pazarının yerli üretim ile yüksek hacimli ithalatın birlikte şekillendirdiği bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

3. HS Bazında Ürün Yapısı – 2025

2025 yılında et ve et ürünleri ithalatının en büyük bölümünü kümes hayvanları eti ile dondurulmuş sığır eti oluşturmuştur. Bu iki grup birlikte toplam pazarın yaklaşık %69,2'sini temsil etmektedir.

HS	Ürün grubu	İthalat	Net ağırlık	Ort. €/kg	Pay
0207	Kümes hayvanları eti ve sakatatı	78,61 mn €	41,19 bin ton	1,91	%38,16
0202	Dondurulmuş sığır eti	63,95 mn €	17,15 bin ton	3,73	%31,05
1602	Hazırlanmış/konserve et	26,65 mn €	5,53 bin ton	4,82	%12,94
1601	Sosis, salam vb.	21,33 mn €	7,51 bin ton	2,84	%10,36
0210	Tuzlanmış/kurutulmuş/tütsülenmiş et	8,41 mn €	2,72 bin ton	3,09	%4,08
0201	Taze/soğutulmuş sığır eti	6,20 mn €	0,96 bin ton	6,47	%3,01
Diğer	Diğer HS 02 ürünleri	0,83 mn €	0,27 bin ton	—	%0,40

Ürün gruplarının 2021–2025 gelişimi

HS	2021	2022	2023	2024	2025	21–25 değişim
0207	54,55	77,89	67,45	70,62	78,61	+%44,1
0202	22,00	43,20	34,27	44,07	63,95	+%190,7
1602	17,12	19,61	22,50	24,15	26,65	+%55,7
1601	14,45	16,77	18,02	19,03	21,33	+%47,6
0210	2,39	2,67	2,30	8,63	8,41	+%252,4
0201	3,60	0,90	1,56	3,65	6,20	+%72,2

Not:Tablodaki yıllıkdeğerler milyon €'dur.

Büyümeyi hangi ürünler sürükledi?

2021–2025 döneminde mutlak değer artışının en büyük kısmı dondurulmuş sığır etinden (HS 0202) geldi. Bu grupta ithalat 22,00 milyon €'dan 63,95 milyon €'ya yükselerek yaklaşık 41,95 milyon € arttı. Kümes hayvanları eti (HS 0207) aynı dönemde yaklaşık 24,06 milyon €, HS 1602 işlenmiş et ürünleri 9,53 milyon €, HS 1601 ise 6,88 milyon € artış gösterdi. Dolayısıyla pazarın büyümesi tek bir ürüne bağlı değildir; ancak dondurulmuş sığır eti ve kümes hayvanları toplam artışın ana sürükleyicileridir.

Pazar yapısı ne gösteriyor?

2025 verileri yalnızca ithalatın hangi ürünlerde yoğunlaştığını değil, ürün segmentleri arasındaki birim değer farklılıklarını da ortaya koymaktadır. Ortalama ithalat birim değeri kümes hayvanları etinde 1,91 €/kg seviyesindeyken, dondurulmuş sığır etinde 3,73 €/kg, hazırlanmış/konserve et ürünlerinde 4,82 €/kg ve taze/soğutulmuş sığır etinde 6,47 €/kg seviyesindedir. Bu farklılık, pazarın yüksek hacimli ve görece düşük birim değerli ürünlerden daha yüksek birim değerli et ve işlenmiş et segmentlerine kadar uzanan çeşitli bir ürün yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla pazarın yalnızca toplam ithalat değeri üzerinden değil, ürünlerin ithalat hacmi ve birim değerleri birlikte değerlendirilerek incelenmesi daha anlamlı bir tablo ortaya koymaktadır.

Dikkat çeken yapısal değişim

Beş yıllık gelişim incelendiğinde, ürün gruplarının pazar içerisindeki gelişiminin aynı yönde ve aynı hızda gerçekleşmediği görülmektedir. En dikkat çekici değişim HS 0202 dondurulmuş sığır etinde yaşanmış; ithalat 2021'deki 22,00 milyon € seviyesinden 2025 yılında 63,95 milyon €'ya yükselmiştir. Böylece söz konusu ürün grubu, 2025 itibarıyla kümes hayvanları etinden sonra pazarın ikinci büyük segmenti konumuna ulaşmıştır.

Diğer taraftan, tuzlanmış/kurutulmuş/tütsülenmiş etlerde (HS 0210) daha düşük bir başlangıç seviyesinden güçlü bir artış gerçekleşmiş; ithalat değeri 2021'de 2,39 milyon € iken 2025'te 8,41 milyon €'ya çıkmıştır. İşlenmiş et ürünleri olan HS 1601 ve HS 1602'de ise beş yıllık dönemde daha istikrarlı bir büyüme eğilimi görülmektedir.

Genel tablo, Kosova'nın et ve et ürünleri ithalatındaki büyümenin ürün grupları arasında eşit dağılmadığını; özellikle dondurulmuş sığır eti ve kümes hayvanları etinin pazarın hem mevcut büyüklüğünde hem de beş yıllık büyümesinde belirleyici konumda olduğunu ortaya koymaktadır.

4. Tedarikçi Ülkeler ve Türkiye'nin Konumu - 2025

HS02 +HS1601 +HS1602 birlikte değerlendirildiğinde Brezilya açık ara en büyük tedarikçi konumundadır. Tedarikçi yapısı ise ürün grubuna göre önemli ölçüde farklılaşmaktadır.

Tedarikçi	İthalat 2025	Yaklaşık pay
Brezilya	89,72 mn €	%43,6
Slovenya	27,55 mn €	%13,4
Tayland	8,91 mn €	%4,3
Türkiye	8,17 mn €	%4,0
Bosna-Hersek	7,63 mn €	%3,7
Polonya	7,30 mn €	%3,5
Hollanda	7,08 mn €	%3,4
ABD	6,77 mn €	%3,3

Türkiye'nin ürün bazındaki konumu

HS	Türkiye'den ithalat	Kosova pazarı	Türkiye payı
0207 – Kümes hayvanları	6,23 mn €	78,61 mn €	%7,9
1602 – Hazırlanmış et	1,87 mn €	26,65 mn €	%7,0
1601 – Sosis/salam vb.	0,08 mn €	21,33 mn €	%0,35

Türkiye'den yapılan 8,17 milyon€'luk ithalatın yaklaşık %76'sı HS0207 kümes hayvanları ürünlerinden oluşmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin Kosova et pazarındaki mevcut ticari varlığının merkezinde kanatlı ürünleri bulunmaktadır.

HS0207–Birimdeğer karşılaştırması

Tedarikçi	Ortalama ithalat birim değeri
Brezilya	2,50 €/kg
Türkiye	1,68 €/kg
Birleşik Krallık	1,59 €/kg
Polonya	1,48 €/kg
ABD	1,23 €/kg
Tüm tedarikçiler	1,91 €/kg

2025 yılında Brezilya, 89,72 milyon € ve yaklaşık %43,6 payla Kosova'nın et ve et ürünleri ithalatında açık ara en büyük tedarikçi konumundadır. Slovenya %13,4 ile ikinci sırada yer alırken, Türkiye 8,17 milyon € ve yaklaşık %4,0 payla önemli tedarikçiler arasında bulunmaktadır.

Türkiye'nin Konumu

Türkiye'den yapılan ithalatın yaklaşık %76'sını HS 0207 kümes hayvanları eti ve sakatatı oluşturmaktadır. Türkiye'nin bu gruptaki pazar payı %7,9, hazırlanmış/konserve et ürünlerinde (HS 1602) %7,0, sosis ve salam grubunda (HS 1601) ise yalnızca %0,35 seviyesindedir. Bu yapı, Türkiye'nin Kosova et pazarındaki mevcut konumunun ağırlıklı olarak kanatlı eti ürünlerinde yoğunlaştığını göstermektedir.

Rekabet ve Birim Değer

HS 0207'de Türkiye'nin ortalama ithalat birim değeri 1,68 €/kg ile genel pazar ortalaması olan 1,91 €/kg'ın altında bulunmaktadır. Ancak birim değerler ürün çeşidi, kalite ve işleme düzeyinden etkilenebildiğinden doğrudan satış fiyatı olarak değerlendirilmemelidir.

Temel bulgu: Kosova et pazarında Brezilya genel tedarikte belirgin biçimde öne çıkarken, Türkiye'nin en güçlü konumu HS 0207 kümes hayvanları ürünlerinde görülmektedir. Diğer ürün gruplarındaki daha düşük paylar ise Türkiye açısından ürün bazında ayrıca değerlendirilmesi gereken alanlara işaret etmektedir.

5. İhracat, Ticaret Dengesi ve Ticari Fırsatlar

Kosova'nın 2025 yılında incelenen ürünlerde toplam ihracatı 15,13 milyon € ve yaklaşık 3,26 bin ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat yapısında dondurulmuş sığır eti (HS 0202) 8,17 milyon € ile ilk sırada yer alırken, HS 1602 işlenmiş et ürünleri 3,65 milyon €, HS 1601 ise 1,70 milyon € ihracat oluşturmuştur.

Başlıca ihracat pazarı	2025 ihracatı
Arnavutluk	4,91 mn €
Karadağ	4,69 mn €
Kuzey Makedonya	3,09 mn €
Almanya	1,56 mn €
Hollanda	0,86 mn €

Ürün bazında dış ticaret dengesi

HS	İthalat	İhracat	Denge
0207	78,61 mn €	0,12 mn €	-78,49 mn €
0202	63,95 mn €	8,17 mn €	-55,78 mn €
1602	26,65 mn €	3,65 mn €	-22,99 mn €
1601	21,33 mn €	1,70 mn €	-19,64 mn €
0210	8,41 mn €	0,12 mn €	-8,29 mn €
0201	6,20 mn €	1,38 mn €	-4,83 mn €

Türkiye açısından değerlendirme

Türkiye açısından ilk öncelikli alan HS 0207'dir. Türkiye bu kategoride 6,23 milyon € ihracat ve yaklaşık %7,9 pazar payıyla halihazırda anlamlı bir tedarikçidir. İkinci alan HS 1602'dir; Türkiye'nin yaklaşık 1,87 milyon € ve %7,0 payı bulunmakta, ancak Slovenya ve bölgesel tedarikçiler güçlü rekabet oluşturmaktadır.

HS 1601 pazarı 21,33 milyon € büyüklüğünde olmasına rağmen Türkiye'nin payı yaklaşık %0,35'tir. Benzer şekilde büyük sığır eti kategorilerinde Türkiye'nin mevcut varlığı sınırlıdır. Bu alanların ticari fırsat olarak değerlendirilmesi için Türkiye'nin ihracat kapasitesi, veterinerlik ve sağlık koşulları, fiyat yapısı ve pazara giriş şartlarının ayrıca incelenmesi gerekir.

Sonuç

2021–2025 verileri, Kosova et ve et ürünleri pazarının yapısal olarak büyüdüğünü göstermektedir. İthalat değeri beş yıllık dönemde yaklaşık %79,5 artarken CAGR %15,7 olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık ithalat hacmindeki CAGR'ın %4,6 seviyesinde kalması, değer artışında birim değer etkisinin de güçlü olduğunu ortaya koymaktadır.

2025'te 205,98 milyon €'ya ulaşan pazarın %69'dan fazlası kümes hayvanları ve dondurulmuş sığır etinde yoğunlaşmaktadır. Türkiye toplam pazarda yaklaşık %4 paya sahip olmakla birlikte, HS 0207'de %7,9 ve HS 1602'de %7,0 seviyesine ulaşmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin konumunun toplam pazar payından ziyade ürün bazında izlenmesi daha anlamlıdır.

Kaynak: Kosova Gümrüğü (Dogana e Kosovës), Open Data Import Janar–Dhjetor 2021, 2022, 2023, 2024 ve 2025; Open Data Export Janar–Dhjetor 2025. Hesaplamalar HS 02 ile HS 1601–1602 kapsamındaki gümrük kayıtlarının toplulaştırılmasıyla hazırlanmıştır.